

Toivakan kunnan talousarvio 2026 ja suunnitelmavuodet 2027-2028

Kh 01.12.2025 § 221
129/02.02.00/2025

Valmistelija Talous- ja hallintosuunnittelija Henna Breilin, kunnanjohtaja Touko Aalto

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon myös kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma vähintään kolmeksi vuodeksi, joista ensimmäinen on talousarviovuosi. Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää niistä yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä katetaan vaaditulla ajanjaksolla.

Talousarvion on noudatettava Toivakan kunnan strategiaa ja sillä on turvattava edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Kunnanhallitus on päätöksellään 18.8.2025 § 147 antanut talousarvion raamin, jonka perusteella lautakunnat ovat antaneet omat talousarvioesityksensä.

Kunnanjohtajan talousarvioesitys on laadittu kunnanhallituksen ja lautakuntien esitysten pohjalta. Talousarvio on käsitelty kunnan yhteistoiminnassa 26.11.2025.

Kunnanjohtajan katsaus vuodelle 2026

Vuosi 2026 käynnistyy kansainvälisesti monimutkaisessa ja epävarmassa tilanteessa. Geopoliittiset jännitteet pysyvät korkeina, kun Ukrainan sodassa ei ole saavutettu läpimurtoa, ja rintamalinjat ovat syksyn 2025 aikana liikkuneet vain vähän. Aseapu, pakotteet ja diplomaattiset ponnistelut jatkuvat, mutta sodan vaikutukset heijastuvat edelleen laajasti Euroopan turvallisuuteen ja talouteen.

Kansainvälinen talouskasvu jatkuu maltillisena. IMF ja Maailmanpankki ennakoivat kasvun olevan noin 2,8–3,0 %, ja euroalueella kasvu jää 1 prosentin tuntumaan. Euroopan keskuspankin mukaan inflaatio on hidastunut lähelle 2 prosentin tavoitetta, ja EKP on pitänyt ohjauskorot vakaampina vuoden 2025 aikana. Tämä on tukenut kulutusta ja investointeja, mutta riskit energian hintakehityksestä, Lähi-idän tilanteesta ja raaka-ainemarkkinoista pysyvät merkittävinä.

Kotimaassa pankit, tutkimuslaitokset sekä valtiovarainministeriö ennustavat Suomeen vuodelle 2026 maltillista 1,0–1,5 % talouskasvua, VM:n arvion ollessa 1,2 %.

Kasvun taustalla ovat:

- yksityisen kulutuksen vahvistuminen inflaation hidastuessa
- korkotason vakautuminen aiempaa matalammalle
- rakentamisen asteittainen elpyminen
- energiasiirtymän investoinnit.

Työllisyyden odotetaan kohenevan hitaasti: työllisyysaste (15–64 v.) voi nousta 73,5 prosenttiin, ja työttömyysaste laskea noin 7,3 prosenttiin.

Kuntien toimintaympäristö pysyy haastavana myös vuonna 2026. Vaikka monien kuntien tilinpäätökset ovat vahvistuneet, investointitarpeet, väestörakenne ja palvelukysynnän kasvu pitävät talouden alijäämäisenä. Työllisyysalueuudistus lisää kuntien vastuuta ja kustannusriskiä, koska TE-

palvelut ovat kuntien vastuulla ja pitkäaikaistyöttömyyden rahoitusvastuu aikaistuu. Pitkään odotettu valtionosuusjärjestelmän uudistus ei toteudu kuluva vaalikauden aikana, hankintalain uudistamista sen sijaan jatketaan. Kuntien valtionosuudet eivät perustu kuntien lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen, ja hankintalain muutokset tarkoittavat kunnille sekä isoja siirtymäkustannuksia että ostopalveluiden kustannusten merkittävää nousua.

Keski-Suomeen kasautuu ns. kolmoishaaste:

1. pitkittyvä työttömyys ja korkea pitkäaikaistyöttömyys nostavat kuntien menoja
2. hyvinvointialueen suuri alijäämä ja palveluverkon sopeutukset heijastuvat kuntiin
3. sote-kiinteistöihin ja palveluverkkoon liittyvät kiinteistöriskit kasvavat.

Monissa kunnissa vuoden 2024 ja 2025 tulokset toivat hetkellistä helpotusta, mutta liikkumavara on edelleen valtakunnallista keskiarvoa kapeampi.

Vuonna 2026 Toivakan verotulojen arvioidaan olevan 5 892 000 ja valtionosuuden 2 731 397 euroa. Kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 10.11.2025, että kunnan tuloveroprosentti on kuluva vuoden tapaan 9,4 %. Myös kiinteistöveroprosentit pysyvät vuoden 2025 tasalla.

Toimintatuotot ovat esityksessä 1 815 921 euroa vähentyen vuoden 2024 talousarvioon verrattuna noin 300 000 euroa. Vesilaitoksen perusmaksuihin tulee 10 % korotus.

Toimintakulujen osuus talousarviossa on yhteensä 9 298 930 euroa, mikä on noin 54 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Henkilöstökulujen osuus on 5,2 miljoonaa euroa, mikä on noin 525 000 euroa edellisvuotta enemmän. Palvelujen ostot nousevat vuoden 2024 talousarvioon verrattuna noin 400 000 euroa ollen 2 462 326 euroa.

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot nousevat vuoden 2024 talousarvioon verrattuna noin 100 000 euroa, ollen yhteensä 909 220 euroa. Avustuksiin on varattu 504 500 euroa. Muihin toimintakuluihin on varattu 230 320 euroa, mikä on noin 35 000 euroa enemmän kuin vuoden 2024 talousarviossa.

Vuosikate rahoitustuottojen ja -kulujen jälkeen (-143 500 €) on 896 652 euroa. Esityksessä poistojen osuus on 757 034 euroa, jolloin tulosenuste vuodelle 2025 on 161 062 euroa.

Toimintatuotot ovat talousarviossa vuodelle 2026 yhteensä 1 855 051 euroa, mikä on noin 50 862 euroa vähemmän kuin vuoden 2025 talousarviossa (1 905 913 €) ja noin 133 100 euroa vähemmän kuin vuoden 2024 toteumassa (1 988 172 €). Vesilaitoksen perusmaksuihin tulee 10 % korotus.

Toimintakulut ovat yhteensä 9 464 956 euroa, mikä on noin 151 000 euroa enemmän kuin vuoden 2025 talousarviossa ja noin 1,14 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2024 tilinpäätöksessä.

Henkilöstökulut ovat 5 408 603 euroa, eli noin 216 000 euroa enemmän kuin vuonna 2025 ja noin 628 600 euroa enemmän kuin vuoden 2024 tilinpäätöksessä.

Palvelujen ostot ovat 2 370 393 euroa, mikä on noin 92 000 euroa vähemmän kuin vuoden 2025 talousarviossa, mutta 228 029 euroa enemmän kuin vuoden 2024 toteumassa.

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot ovat 932 850 euroa, mikä on noin 23 600 euroa enemmän kuin vuoden 2025 talousarviossa ja noin 148 200 euroa enemmän kuin vuoden 2024 tilinpäätöksessä.

Avustuksiin on varattu 530 500 euroa, mikä on 11 000 euroa enemmän kuin vuoden 2025 talousarviossa.

Muihin toimintakuluihin on varattu 222 610 euroa, mikä on 7 700 euroa vähemmän kuin vuoden 2025 talousarviossa.

Vuosikate rahoitustuottojen ja -kulujen jälkeen (–171 500 €) on 841 992 euroa. Poistojen määrä on 817 832 euroa, jolloin talousarvion tulos vuodelle 2026 on 24 160 euroa positiivinen, ja tilikauden ylijäämä varausten jälkeen 45 604 euroa.

Avustuksiin on varattu 530 500 euroa, mikä on 11 000 euroa enemmän kuin vuoden 2025 talousarviossa (519 500 €). Muihin toimintakuluihin on varattu 222 610 euroa, mikä on 7 710 euroa vähemmän kuin vuoden 2025 talousarviossa (230 320 €).

Vuosikate rahoitustuottojen ja -kulujen jälkeen (–171 500 €) on 841 992 euroa. Poistojen määrä on 817 832 euroa, jolloin talousarvion tulos vuodelle 2026 on 24 160 euroa positiivinen. Varausten jälkeen tilikauden ylijäämä on 45 604 euroa.

Talousarvioesitys vuodelle 2026 ja seuraavalle kahdelle suunnitelmavuodelle on kuntalain edellytyksen mukaisesti tasapainossa.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Touko Aalto
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää ehdottaa valtuustolle, että valtuusto hyväksyy vuoden 2026 talousarvion ja toiminnalliset tavoitteet, taloussuunnitelman vuosille 2027-2028 sekä investointiohjelman 2026-2028.
Päätös	Hyväksyttiin yksimielisesti.